

Українська література – 13 група

Дата – 24.04.2020. Викладач. Біров О.І.

Тема уроку. Василь Стефаник (1871-1936). Життя і творчість. Новаторство письменника.

ТЛ: експресіонізм

Пояснення навчального матеріалу

1. Опрацювання презентації

<https://naurok.com.ua/prezentaciya-konspekti-urokiv-do-noveli-v-stefanika-kaminni-hrest-49204.html>

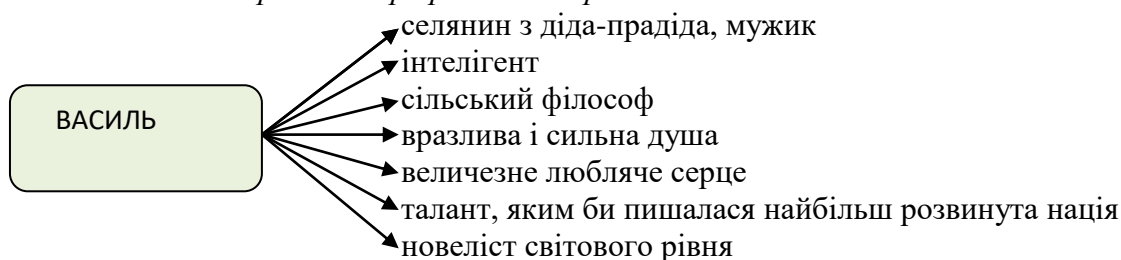
2. Вивчення нового матеріалу.

1. Вступне слово вчителя.

На рубежі XIX-XX ст. українська мала проза стала явищем європейського масштабу. Плеяда талановитих новелістів — Коцюбинський, Стефаник, Кобилянська, Черемшина, Винниченко, Яцків — стрімко розширювала естетичні обрії українського письменства, утверджувала нові стильові напрями. В такому блискучому контексті твори Василя Стефаника були зустрінуті найавторитетнішими тогочасними критиками як явище значне і цілковито новаторське. "З Стефаника безперечно цікава постать саме з художнього погляду: ще не вироблена, не вирізьблена, не докінчена навіть, але сильна, — писав С. Єфремов. — У нього широкі можливості: бистре око меткого спостережника разом з незалежною об'єктивністю художника, вміння різко й рельєфно, без страху зачеркнути контури, вложити в них промовистий образ, знайти відповідне слово без зайвої розволікості, округлити цілу картину яким-небудь загальним штрихом. Люди у нього здебільшого живі в дії, в описах багато руху, широкого захвату, повітря, синіх просторів..."

Василь Стефаник – оригінальний, неперевершений майстер реалістичної соціально-психологічної новели в українській літературі кінця XIX – початку XX ст.. він був новатором, майстром драматичної за змістом соціально-психологічної новели. Учень і послідовник І.Франка, він належав до тих найвидатніших митців світу, які в своїх високохудожніх творах розробляли і осмислювали найбільш хвилюючі, гостро актуальні суспільні теми, проблеми і ще при житті здобули всенародне визнання, недаремно його ім'я ставили поряд з іменами видатних новелістів – Гі де Мопассана, Антона Чехова, Ернеста Хемінгуей.

Образний портрет В.Стефаника

2. Розповідь про життєвий шлях письменника.

Учитель під час пояснення застосовує спроектовану на екран таблицю “Основні віхи життя і творчості В.Стефаника”, використовує мультимедійний посібник, фотоматеріали, фонозаписи, репродукції картин.

Основні віхи життя і творчості В.Стефаника

Дата	Події. Твори.
14 травня 1871	Народився у с.Русові Святинського повіту на Станіславщині (нині Івано-Франківщина) у заможній селянській родині.
1878-1880	Навчався у початковій школі в с. Русові.
1880-1883	Зарахований до другого класу Снятинської школи, зазнав погорди і

	приниження від учителів та паничків.
1883-1892	Навчається у Коломийській польській чоловічій гімназії, читає твори Г.Квітки-Основ'яненка, Панаса Мирного, Марка Вовчка, Т.Шевченка; прилучається до просвітительської роботи; здружився з Лесем Мартовичем, з ним створює “художньо-видавничу спілку” ділить радість першої друкованої книжки.
1888	Знайомиться з К.Гамораком, активним громадським діячем, та його дочкою Ольгою, майбутньою дружиною.
1889- 1890	Перший друкований виступ “Жолудки наших робітних людей і читальні” за підписом “Василь Семенів.
1890-1892	Виключений з гімназії “за політику”. Сьомий і восьмий клас закінчує у Дрогобичі, де знайомиться з І.Франком. Стає членом радикальної партії, створеної І.Франком та М.Павликом, бере участь у написанні її програми.
1892-1903	Навчається на медичному факультеті Ягеллонського університету в Кракові, вступає в студентське товариство “Академічна громада”; починає писати, його новели з’являються в чернівецькій газеті “Праця”, львівському журналі “Літературно-науковий вісник”.
1894	На шевченківському вечорі в Кракові знайомиться з родиною Морачевських, яка пізніше багато зробить для ознайомлення польської громадськості з творчістю В.Стефаника.
1895	Публікує у журналі “Народ” статтю “Польські соціалісти як реставратори Польщі...”, спрямовану проти польських псевдо соціалістів, активна участь у галицьких виборах, арешти.
1897	Опубліковано в газеті перші новели В.Стефаника: “Виводи з села” (“Виводили з села”), “Побожна”, “У корчмі”, “Синя книжечка”, “Стратився”, “У корчмі”, “Сама-самісінька”.
1898-1999	Літературно-науковий вісник надрукував новели “Засідання”, “Вечірня година”, “З міста йдучи”.
1900	Помирає мати, батько одружується вдруге, В.Стефаник пориває з батьком і більше не навідується в Русів. Залишає університет. Виходить збірка новел “Синя книжечка”, “Камінний хрест”.
1901	Виходить третя збірка “Дорога. Новели”.
1902	Помирають рідні, сам В.Стефаник важко хворіє.
1903	Очолює галицьку делегацію, що їде на відкриття пам’ятника І.Котляревському. Знайомиться з М.Коцюбинським, М.Старицьким, Б.Грінченком, Г.Хоткевичем, Оленою Пілкою, М.Вороним.
1904	Одружується з Ольгою Гаморак, живе з дружиною і синами у с. Стецеві.
1905-1906	Виходить четверта збірка “Мое слово”, до якої входять твори з попередніх збірок.
1908	Селяни обирають послом від радикальної партії до австрійського парламенту; 10 років перебуває у Відні, захищаючи селян.
1910	У Коломиї надрукована збірка “Українська новела”, з творами В.Стефаника, І.Семанюка, Леся Мартовича, які , за оцінкою критиків, “займаються відтворенням психічних станів хлопської душі”.
1914-1916	Померла дружина В.Стефаника. Новелою “Дівоча пригода” розпочинається другий період творчості. Після тривалої перерви написано новели: “Марія”, присвячену пам’яті І.Франка, “Вовчиця”, “Дурні баби”, “Мати”, “Сини”.
1917	Повертається у рідний Русів.

1919	На чолі великої галицької делегації їздив до Києва на церемонію Злуки УНР із ЗНР.
1922	У Празі мають намір видати в перекладі збірки новел “Синя книжечка” і “Дорога”.
1924-1926	На території Східної України виходять збірки “Кленові листочки”, “Оповідання”, “Лесева фамілія та інші оповідання”.
1926	Вийшла збірка новел “Земля”; громадськість відзначила 55-річчя з дня народження В.Стефаника, відбувся літературний вечір з нагоди 25-річчя літературної діяльності.
1928	Уряд Радянської України призначив В.Стефанику пожиттєву пенсію в розмірі 150 крб. на місяць.
1930	Письменник переніс частковий параліч.
1931	Громадськість широко відзначає 60-річчя з дня народження письменника, відбувається урочистий вечір.
1933	У Львові виходить книжка “Твори”.
1936	Здоров’я погіршується, трапляються часті серцеві напади, потім долучається ще запалення легенів.
7 грудня 1936 року	Письменника не стало. Похований у с. Русові.

Цікаво

А. Стефаник - гімназист починає пробувати сили в літературі. Зі своїх перших творів Стефаник опублікував без підпису лише один вірш. У співавторстві з Мартовичем написав два оповідання: “Нечитальник” (1888) та “Лумера” (1889). Вони виявляли великий інтерес до революційно-демократичних видань, що їх здійснювали І.Франко і М.Павлик. Заборонену літературу вони одержували від сестри М.Павлика Анни, вона теж активна учасниця революційного руху. Вони утворили свій гурток, збиралися потайком від учителів. Так вони поступово придбали чималу бібліотеку. Крім політичної літератури в ній були твори Т.Шевченка, Марка Вовчка, Ю.Федьковича, І.Франка, П.Мирного, М.Гоголя, О.Герцена, М.Чернишевського, А.Чехова, Л.Толстого та ін. Особливо захопили Стефаника твори Г.Успенського.

Формування світогляду майбутнього письменника проходило поза стінами гімназії, бо, як згадує він в автобіографії, “гімназія, крім формального навчання і ворожого відношення до нас, українців-студентів, нічого нам не давала.”

Б Діяльність таємного гуртка гімназистів не лишалася непоміченою. Наслідком цієї “читальняної діяльності” було те, пише Стефаник, що його разом з багатьма іншими “прогнали з Коломийської гімназії”, і він уже в 7-му класі був у Дрогобичі. У 1890р. Стефаник у зв’язку із звинуваченням в нелегальній громадсько-культурній роботі змушений був залишити навчання в Коломиї і продовжити його в Дрогобицькій гімназії. Там він брав участь у громадському житті, став членом таємного гуртка молоді, особисто познайомився з Франком, з яким потім підтримував дружні зв’язки.

У замітці «Трохи автобіографії» новеліст відзначав: « з довгого мого життя про минуле і я маю моїм приятелям честь донести, що був безгранично щасливий, коли приймав я, як учень, вказівки і поради Івана Франка... Я був найщасливіший тоді, коли я сидів коло нього і слухав його.

Після складання в Дрогобичі 1892 року іспитів на атестат зрілості Василь Стефаник вступає на медичний факультет Краківського університету, хоч, як він пише в автобіографії, з тією “медициною вийшло діло без пуття, бо ані тої науки не любив, а вже ніяк не міг мудрувати хворих своїми обшукуваннями”. Вивчення письменником медицини, особливо психіатрії, позначилися згодом на його творчості у повсякденній пильній увазі до пізнання найглибших таємниць психіки людини, з’ясування причин тих чи інших людських вчинків і дій, найтонших порухів людської душі.

В Цікавим видається спогад Василя Костащука, який добре знав Стефаніка: “Гарна класична будова тіла, приємні риси обличчя та благородні рухи творили з нього непересічний тип чоловічої краси. Був незрівнянним психологом. Інтуїція, якою володів, давала змогу йому відкривати найтаємніші думки й бажання свого співбесідника, вбирав у слова те, що інші лише відчували, але назвати того не могли. Коли говорив, всміхався якоюсь дивною усмішкою: то дивиться з-під брів, то в очі глядів, ніби зазирає у душу. А як оповідав про щось гірке, то чоло морщив і хмурився; тоді здавалося, що от-от з буйної чуприни вилетить іскра і запалить світ”.

Г Коли розвалилася царська імперія, і на її руїнах постала Українська Народна Республіка Стефанік привітав її утворення як волевиявлення українського народу. 17 листопада 1917 року виступаючи на все людному вічі у Снятині, він з радістю говорив, що в Україні “в найбільшій величчї встає новий світ. Звідти йде до нас світло для нашого розвою”.

Разом із тим письменник протестував проти намагань польсько-шовіністичних кіл загарбати Галичину. “Віримо всі: ніхто нас не може збороти, ні знищити..., ніяка держава не може змусити народ, аби йшов до ворога на погибель...” – сказав Стефанік у своїй промові 14 грудня 1917 року.

У численних публічних виступах цього періоду він утверджував ідею державної незалежної України. Найвиразніше ця ідея втілена в його патріотично-політичній громадській акції-участі у святі Злуки українських земель.

У січні 1919 р. В.Стефанік очолив велику делегацію на знаменне свято – проголошення злуки всіх українських земель.

Г Василь Стефанік разом з багатьма діячами української культури болюче пережив трагедію нашого народу, який не зміг відстояти свою незалежність у той час. Йому стелилася дорога в Україну і утретє, 1927 року. Але Стефанік не приїхав. І не лише тому, що польські власті не дали закордонного паспорта. До нього дійшла інформація про наближення тієї тяжкої, жахливої дійсності, що йменується беззаконням, сталінськими репресіями, більшовицьким червоним терором. Отримуючи від українського радянського уряду за свою літературну працю персональну пенсію, В.Стефанік водночас не давав себе втягнути в сумнівну політичну полеміку, зрештою, відмовився від згаданої пенсії. Дальший розвиток трагічних подій в Радянській країні - репресії діячів української культури, серед них приятелів і знайомих Стефаніка, старший голодомор 1933 року – все переконало письменника в тому, що більшовицько-сталінський тоталітарний режим ворожий народові, несе йому горе і страждання. Одержувати пенсію останній раз їздив Стефанік до Львова разом зі своїм сином Кирилом. Прийняв письменника консул, пожалівся, що польські газети, мовляв, розпочали шалену кампанію про якийсь голод в Україні. Але це не так, Україна, навпаки, процвітає. Отож треба, щоб Стефанік, як патріарх української літератури написав спростування. Але Стефанік відповів, що ніякого спростування не писатиме. Зовсім недавно у нього на квартирі ночувало два перебіжчика з Великої України. Вони йому розповіли, який страшний голод лютує в Україні, навіть мають місце випадки людодійства.

Консул розгнівався і пригрозив, що Стефаніка позбавлять пенсії. А вслід крикнув: “Ти диви на нього! Він не буде писати спростування. Знайдуться, що напишуть!”

Відтоді письменник був позбавлений персональної пенсії.

Довідавшись, що уряд УРСР позбавив митця пенсії, митрополит А.Шептицький назначив йому точно таку ж пенсію. Стефанік попросив касира, де він мав отримати гроші, видати йому назначену суму дрібними монетами, що й було зроблено.

З великою торбою мідяків вийшов письменник на майдан, де завжди сиділо багато жebraків, і жменями насипав їм у подерті шапки монети. Він роздав всю свою пенсію, до єдиного гроша, бідним і просив помолитися за упокій душ невинно убієнних жертв голодомору на Україні 1933 року...

3. Літературна творчість В.Стефаніка

Слово учителя

Початок його літературної діяльності припадає на 90-і роки XIX ст.. В автобіографії 1926

року Стефаник повідомляв: «Писати я почав дуже рано, ще в гімназії, та величезний талант Мартовича просто паралізував мене, і я ніколи не признавався, що я також письменник».

Майже ціле десятиріччя шукав він свого шляху в літературі і найбільш відповідного своєму талантові жанру. Разом з Лесем Мартовичем писав сатиричні оповідання. Для розповіді про свою сучасність вдався якось до жанру пародійної думи. Здавалося, що врешті знайшов свій жанр – прозові мініатюри чи «поезії в прозі». Написав їх багато, але й це було не стільки своїм, скільки даниною літературній моді. Широкому читачеві Стефаник як літератор був невідомий. Тільки восени 1897 р. в не дуже популярній чернігівській газеті «Праця» почали з'являтися новели, здебільшого підписані криптонімом «С». Вони відразу привернули до себе увагу читачів майстерністю, правдивістю й глибоким прониканням у душу простої людини. Звичайні буденні факти з життя сільської бідноти під пером новеліста перетворювалися в самоцвіти поезії, огріті теплом його гарячого серця.

Коли були надруковані перші реалістичні новели, Стефаник мав 26 років, був уже людиною з цілком сформованим світоглядом і чіткими творчими принципами.

Талант письменника найбільше виявився у жанрі соціально-психологічної новели. Основною темою його творів, як і творів Леся Мартовича і Марка Черемшини, що становлять разом із Стефаником так звану “покутську трійцю”, було життя найбіднішого селянства на західноукраїнських землях.

З великою силою слова Стефаник зобразив трагедії і драми бідняків, про яких він говорив: «Я люблю мужиків за їх тисячолітню історію, за культуру... за них я буду писати і для них». Він прекрасно розумів, що чим досконалішими будуть його твори, тим краще вони служитимуть вищій меті – досягненню, волі, рівності, справедливості, щоб людина могла бути господарем життя. Недарма своїм творчим девізом Стефаник обрав слова Т.Шевченка:

...Возвеличу
Малих рабів отих німих!
Я на сторожі коло їх

Поставлю слово...

Звичайні буденні факти з життя сільської бідноти під пером новеліста перетворювалися в самоцвіти поезії, огріті теплом його гарячого серця.

З-під пера письменника поставали правдиві картини тогочасної дійсності, пройняті співчуттям до знедолених. Його творчу манеру характеризує імпресіонізм, психологізм, сувора простота. Стефаніка визнають творцем та неперевершеним майстром соціально-психологічної новели. Кожна з них – це зовні стримана людська трагедія: картини смерті або чекання її, образи бідності, безнадійної самотності. Письменника цікавили не зовнішні події та вчинки персонажів, а їхні настрої та переживання під впливом цих подій, зображення подій через призму «чуття і серця героїв».

Твори В.Стефаніка – мистецькі перлини, казав Мирослав Ірчан, які «можна читати сто разів, і все вони свіжі, все нові, все чаруючі, глибокі». Автор зумів створити кінематографічні за точністю та деталями образи, дивовижно глибокі символи.

Творчість Василя Стефаніка була зустрінута найавторитетнішими тогочасними критиками як явище значне і цілковито новаторське. *"З Стефаніка безперечно цікава постать саме з художнього погляду: це не вироблена, не вирізьблена, не докінчена навіть, але сильна, — писав С. Єфремов. — У нього широкі можливості: бистре око меткого спостережника разом з незалежною об'єктивністю художника, вміння різко й рельєфно, без страху зачеркнути контури, вложити в них промовистий образ, знайти відповідне слово без зайвої розволікості, округлити цілу картину яким-небудь загальним*

итрихом. Люди у нього здебільшого живі в дії, в описах багато руху, широкого захвату, повітря, синіх просторів..."

Написані з великою художньою силою твори Стефаніка здобули широку популярність: вони перекладалися російською, польською, німецькою, чеською та іншими мовами, про них багато писала критика.

Недарма Іван Франко писав про Стефаніка: "Його новели - як найкращі народні пісні, в яких немає риторики, ані сентиментальності, тільки наочне, голе, просте, не підфарбоване життя, дуже часто сумна дійсність, але оздоблена золотом найправдивішої поезії". "Василь Стефанік, може, найбільший артист, який появився у нас від часу Шевченка... Стефанік – абсолютний пан форми... Його оповідання пливе, бачиться, спокійно, з елементарною силою, але власне, сею елементарною силою воно захоплює й нашу душу".

А Леся Українка характеризує особливість творчої манери Стефаніка відзначала, що «двома-трьома швидкими штрихами він надзвичайно яскраво зображує нам цілі драми».

Творча спадщина Стефаніка має велике пізнавальне, ідейно-естетичне й історико-літературне значення. Він багато зробив для поглиблення реалізму, посилення психологізму, удосконалення літературної техніки, урізноманітнення засобів художньої виразності. Речення стислі, прозорі своєю будовою, іноді уривчасті, характерне виділення важливого слова за допомогою інверсії. Тропів небагато, але вони влучні і виразні. Основні риси стилю – психологізм, драматизм зображуваного, злободенність тем, глибокий, сповнений болю й туги, але прихований ліризм і лаконізм. Заглиблення в психологію персонажів позначилися на композиції його новел.

Цікаво

Б.Лепкий згадував, що Стефанік не писав легко, ані скоро. Довго носився зі своїми літературними задумами, виношував їх...

Він не любив перечеркувати написаного, дописувати, справляти і вигладжувати. Напише речення, прочитає, і як воно йому не сподобається, то передре і кине. Пише наново, поки не вийде сторінка така, як він хотів, така, що на ній ані викинути нічого, ані додати, ані переставити не можна.

Одного разу, розповідають, Василь Стефанік з цікавістю і подивом запитав письменника Гната Хоткевича, автора великих прозових творів:

- Я не розумію, як ви можете так багато і так легко писати?

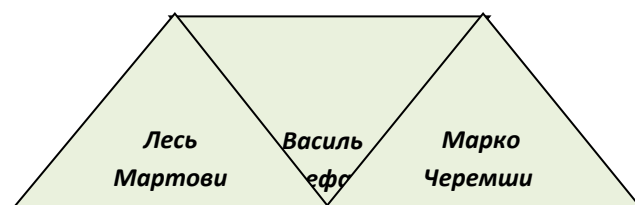
Хоткевич відповів:

- Бачите, така вже несправедливість на цьому світі. Вам досить написати кілька сторінок, щоб сказати, що ви маєте талант, а мені треба – цілу книжку.

У цій іскорці гумору є глибока і влучна характеристика одного з найславніших майстрів української літератури Василя Семеновича Стефаніка.

4. «Покутська трійка».

На Західній Україні, що була напівколонією Австро-Угорської імперії, одночасно з В.Стефаніком жили й творили його друзі – Лесь Мартович і Марко Черемшина. Це відома «Покутська трійка», талановиті новелісти і визначні громадські діячі, гідні послідовники І.Франка, які своєю творчістю допомагали рідному народові в його визвольній боротьбі і внесли значний вклад в українську літературу. Про них великий Каменярь писав: «Переважно хлопські сини походженням, соціалісти з переконання, молоді письменники взялися малювати те життя, яке найліпше знали, - сільське життя».

6. *Періоди творчості*

Творчість видатного новеліста прийнято поділяти на два періоди

I 1897-1901pp.	39 новел – 4 збірки: “Синя книжечка”, “Камінний хрест”, “Дорога”, “Мое слово”.	Теми: Австроцісарська рекрутчина і її трагічні наслідки, еміграція трударів за океан, швидке зубожіння і пролетаризація широких мас, породжувані крайньою бідністю сімейні драми та перші гострі класові зіткнення на селі на грані двох століть. Життя селянина описано через динаміку почуттів, зміну емоційних станів.
II 1916-1933pp.	20 новел – 2 збірки: «Земля» та книжка «Твори»	теми: трагедія селян під час війни, мораль і моральність у роки війни та галицьке стрілецтво і його місце в історії України (“Дівоча пригода”, “Воєнні школи”; жіноча доля, гріх, народження нешлюбної дитини в роки війни (“Пістунка”) спрямування проти мілітаристської політики панівних класів - “Марія”; тема національної ідеї - “Сини”, “Дід Гриць”

Між першим і другим періодом творчості – 15 літ. П'ятнадцять літ він мовчав, п'ятнадцять літ його карали за мовчання.

Питаєте, чому я все мовчу,
П'ятнадцять літ лютою німотою,
П'ятнадцять літ я корчусь від плачу.
Що ж! тільки плач на мене йде ордою...
І я питаю: чом ви мовчите,
Коли я вам підняв таке громов'я,
І горе люду, чорне і тверде,
Боров, як борють власне безголов'я?!..
Я ж вам гармати слів повиставляв
Я ж ніс за вас камінного хреста,
Аж захилилась у сльозах земля
Так чом же вам заціпило уста?!
(І.Драч)

7. Короткий огляд новел В.Стефаника.

(Учні роблять огляд новел, прочитаних ними вдома, визначають сюжетні особливості, засоби творення характерів, емоційні стани, почуття та настрої героїв, вчитель доповнює, коментує).

8. Теорія літератури. Експресіонізм.

Консультація

Експресіонізм (від expression – вираження, виразність) – одна з авангардистських течій у західноєвропейському мистецтві і літературі першої третини ХХ ст.

1 Слово вчителя

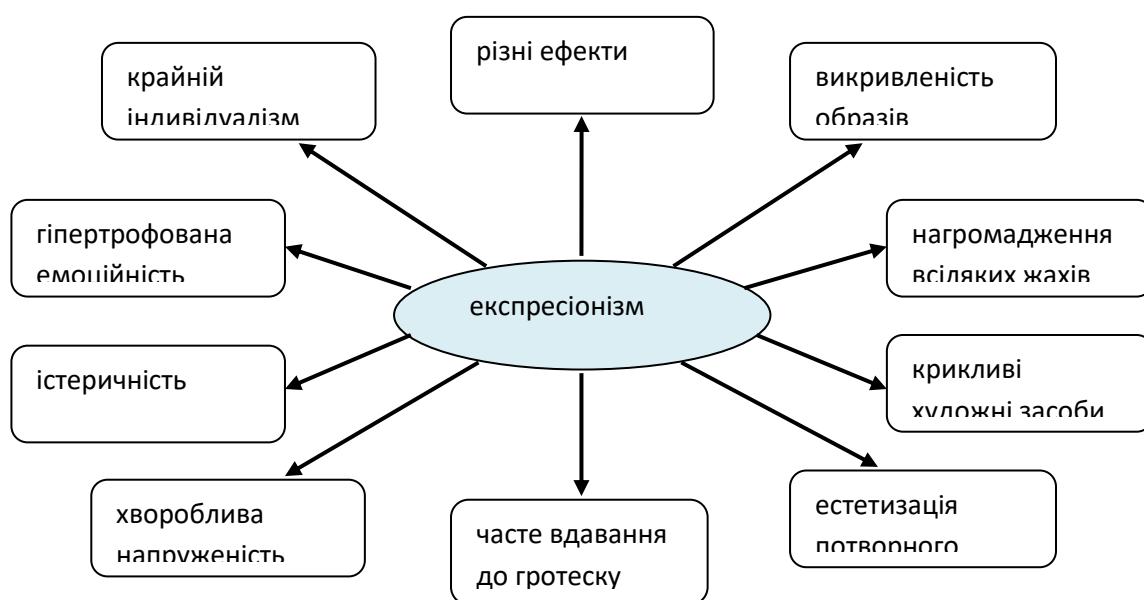
Найбільше був поширений у Німеччині та Австрії після першої світової війни. Представники цієї течії (художники – П.Гоген, В.ван Гог, О. Новаківський, письменники - Ф.Кафка, М.Шагал, Е.Мунк, Г.Кайзер, Й. Бехер) заперечували чи навмисне спотворювали в своїх писаннях реальний світ заради “виразу (експресії) внутрішнього світу” митця, вважаючи

його за єдину реальність. Експресіоністи вважали, що перебудова дійсності повинна починатися з перебудови свідомості людини.

Експресіонізм – мистецтво вираження, виразності в плані передачі перш за все особистих відчуттів митця, його духовного світу, ідей, думки, що досягається шляхом будь-яких перебільшень і умовностей. У галузі змісту зосередженість на глобальних проблемах, які стосуються цілого людства і кожної людини зокрема: соціальні катаклізми, війна, голод, фатальна визначеність людського життя. Гіперболізоване ставлення до світу, сильні, яскраві, однозначні почуття. Гіперболізованість почуттів героя обумовлюється загостреним конфліктом, нагнітанням протиріч, зведенням до купи різнополюсних почуттів. Зображення експресивне. Всі засоби підпорядковані прагненню дати почуття в його крайньому, майже неможливому прояві. Лексика емоційно забарвлена, тропи теж виконують функцію нагнітання емоцій. Найактивніше використовується гіпербола, іноді посилюється роль порівняння. Кольори в зображенні густі, контрастні, викликають неприємні асоціації. Подія підпорядковується потребам виразу емоцій.

Образ в експресіонізмі набуває граничної емоційності і напруги.

Групування

В українській літературі елементи експресіонізму використовували:

Л.Курбас, М. Хвильовий, О. Довженко, В. Підмогильний, М. Бажан, Т. Осьмачка, але експресіонізм в українській літературі не склався в окрему течію.

9. Виконання завдань за підручником.

Висновок

Художнє відтворення найтонших порухів людської душі, майстерність компонування фрази, нервова експресія мовлення – усе це дає підстави називати Стефаніка експресіоністом у мистецтві слова. Сучасні дослідники порівнюють його художню майстерність з експресіоністичною манерою польських письменників - С.Пшибишевського, К.Тетмайер, а також німецьких. Стефанікових героїв зіставляють з героями видатного австрійського письменника Ф.Кафки.

Головною рисою новелістики Стефаніка - “селянського Бетховена” – є психологізм. Ця риса пронизує практично всі його твори. Несподіваний поворот здійснюється у душі героя, і саме він свідчить про відкриття нової, незнанної сутності людини.

Але В.Стефанік поєднує у своїй творчості засоби художньої виразності експресіонізму з глибиною реалізму, змальовуючи ті обставини, у яких формуються і

діють персонажі, а характери героїв розкриваються через показ їхніх вчинків, дій, переживань.

Його новели не обтяжені описом побуту, зовнішніх умов, в основі їх більшості лежить один якийсь найтрагічніший момент з життя героя з незавершеним, відкритим сюжетом.

Однією з особливостей стилю письменника є стислість, лаконізм. О.М.Горький в листі до російського письменника-новеліста писав: «...прочитайте, ви побачите, як стисло, сильно і страшно пише цей чоловік».

Своєрідністю його новел є також глибокий їх ліризм, а мова лексично багата і образна. Характерною її рисою є ритмічність, мелодійність. Стефанік широко користується інверсією, вживає народнопісенні звороти, уміло стилізує мову під народну пісню, казку, голосіння.

IV. Закріплення вивченого матеріалу.

1. Запитання і завдання

• Якими важливими біографічними подіями позначений життєвий шлях В.Стефаніка?

• Назвіть чинники, які сприяли розвитку літературного таланту В.Стефаніка

• Чим зумовлений драматизм його творів?

• 72 новели, публіцистика, епістолярія – багато це чи мало? Своєю думку аргументуйте.

• Чому твори В.Стефаніка пронизує такий гострий драматизм, а то й трагізм?

• Зачитати уривки з творів Ф.Кафки, М. Шагала, навести приклади ознак експресіонізму. Поміркувати, що спільного й відмінного між ними.

2. Творча робота

Намалюйте усний портрет письменника.

Домашнє завдання

• Матеріал і завдання підручника

• Прочитати новелу “Камінний хрест”. Дати цитатні заголовки до кожного розділу новели. Визначити художні деталі, що розкривають психологічний стан Івана Дідуха.